

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора

_____ Кудряшов А.І.

« » червня 2024 р.

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ПОРЯДОК ОБРАННЯ ЗДОБУВАЧАМИ
ОСВІТИ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ
ДИСЦИПЛІН У ДЕРЖАВНОМУ
БІОТЕХНОЛОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

УХВАЛЕНО

Рішенням вченої ради ДБТУ

Протокол № __ від «__» червня 2024р.

Харків – 2024 р.

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	3
2. Навчально-методичне забезпечення вибірових навчальних дисциплін.....	4
3. Порядок формування вибірової складової індивідуального навчального плану здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти та здобувачів I-IV курсів навчання на наскрізній магістратурі.....	5
4. Порядок формування вибірової складової індивідуального навчального плану здобувачів освіти рівня магістр (на базі бакалавра) та здобувачів освіти наскрізної магістратури V і VI курсів навчання ...	8
5. Порядок формування вибірової складової індивідуального навчального плану здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.....	10
6. Прикінцеві положення.....	10

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про порядок обрання здобувачами освіти (далі – Здобувачами) вибіркових навчальних дисциплін у Державному біотехнологічному університеті (далі – Університет) містить основні вимоги щодо здійснення Здобувачами права вибору в межах варіативної складової освітньої програми відповідно до Розділу X статті 62 Закону України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 01.07.2014 року, пункт 15 «вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25% загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти. При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету чи підрозділу».

1.2. Освітня програма з будь-якої спеціальності містить обов'язкову складову та варіативну. Обсяг дисциплін вільного вибору Здобувачів (варіативна складова) містить не менше 25% загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для освітньої програми відповідного рівня вищої освіти.

1.3. Вибіркові компоненти освітньої програми – це дисципліни (компоненти), які вводяться Університетом для більш повного задоволення освітніх потреб здобувачів освіти, роботодавців та суспільства в цілому, ефективнішого використання можливостей закладу освіти, врахування регіональних особливостей тощо. Вибіркові навчальні дисципліни сприяють академічній мобільності Здобувачів освіти та задоволенню їх власних інтересів, дозволяють здійснювати впровадження варіативності в межах базової спеціальності з метою формування компетентностей відповідно до вимог ринку праці.

1.4. На сайті Університету формується пул (перелік компонентів (дисциплін)) вільного вибору. Кожна компонента (дисципліна) презентується в силабусі, що виконується відповідно до затвердженої форми і також представляється на сайті у вільному доступі. Загальний обсяг кредитів запропонованих для вибору компонентів (дисциплін) повинен перевищувати зазначений в типовому навчальному плані не менше, ніж вдвічі. Здобувач має право обрати для вивчення навчальні компоненти (дисципліни) із запропонованого переліку при виконанні передумов зарахування на конкретну компоненту.

1.5. В результаті здійснення вибору дисциплін варіативної частини освітньої програми Здобувач завершує формування індивідуального навчального плану. Згідно з вимогами Європейської кредитно-трансферної системи організації освітнього процесу, індивідуальний навчальний план Здобувача є основним робочим документом.

1.6. Індивідуальний навчальний план розробляється на навчальний рік на підставі робочого навчального плану і включає всі обов'язкові навчальні компоненти та вибіркові компоненти, обрані Здобувачем, при обов'язковому дотриманні нормативних термінів підготовки фахівця певного рівня вищої

освіти, з урахуванням структурно-логічної послідовності вивчення навчальних дисциплін, що визначають зміст освіти за певною спеціальністю, та системи оцінювання (підсумковий контроль знань, атестація випускника тощо).

1.7. Обсяг дисциплін (компонент) вільного вибору для конкретного року вказаний в типовому і конкретизований в індивідуальному навчальному плані і складає, як правило, 15 кредитів. Для такого обсягу кредитів рекомендована кількість вибіркового дисциплін (компонент) - 5. Обсяг кожної вибіркової дисципліни (компоненти) становить, як правило, 3 кредити ЄКТС чи кратний 3 (як виключення). Формою підсумкового контролю вибіркового дисциплін є залік. Для дисциплін, що пропонуються у вибіркового блоці, не передбачають курсові роботи чи проєкти.

При формуванні індивідуального навчального плану має бути забезпечене виконання встановленого річного обсягу навчальних кредитів освітньої програми (з урахуванням вибіркового) – 60 кредитів на навчальний рік.

1.8. Вивчення вибіркового дисциплін (компонент) здійснюється з першого навчального року першого семестру як для здобувачів бакалаврського рівня освіти так і для здобувачів освіти наскрізної магістратури. У перший рік навчання на освітньому рівні Здобувач може брати участь у виборі навчальних дисциплін, які були узгоджені і затверджені директором/деканом та гарантом на поточний рік.

1.9. Вивчення вибіркового компонент варіативної складової освітніх програм магістратури (на базі бакалавра) та V і VI курсів наскрізної магістратури проводиться згідно графіку викладання вибіркового компонент у навчальному плані.

2. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

2.1. Викладання вибіркового дисциплін можуть здійснювати викладачі всіх кафедр Університету за умови відповідності кадрового, наукового, навчально-методичного та інформаційного забезпечення, що є свідченням спроможності кафедри оперативно задовольнити потреби здобувачів вищої освіти у створенні індивідуальної освітньої траєкторії навчання за заявленими вибіркового дисциплінами.

2.2. Перелік дисциплін вільного вибору на кожний наступний навчальний рік може змінюватись. Кафедри, які забезпечують викладання вибіркового дисциплін, кожного навчального року до 1 грудня подають до навчальної частини інформацію стосовно змін у переліку вибіркового дисциплін. Для нових дисциплін надається анотація навчальної дисципліни згідно затвердженої форми. В супровідних документах зазначається протокол засідання кафедри, на якому було прийняте рішення щодо рекомендації

включити означену дисципліну до переліку вибіркових. Позитивне рішення приймається при фаховій відповідності викладача.

2.3. Затверджені переліки вибіркових дисциплін та анотації розміщуються для ознайомлення студентів на офіційному сайті Університету, матеріали короткого опису змісту дисциплін можуть розміщуватися на інформаційних стендах кафедр та деканатів.

2.4. При включенні дисципліни до робочого навчального плану на наступний академічний рік та в індивідуальну траєкторію здобувачів освіти, викладач, який забезпечує дисципліну, зобов'язаний у 10 денний термін представити для розміщення на сайті Університету силабус дисципліни згідно затвердженої форми та своєчасно підготувати й подати повний пакет документів (такий самий, як для дисципліни обов'язкової складової, як у паперовому варіанті, так і в електронному варіанті для організації дистанційного навчання).

3. ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ВИБІРКОВОЇ СКЛАДОВОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ ЗДОБУВАЧІВ БАКАЛАВРСЬКОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЗДОБУВАЧІВ I-IV КУРСІВ НАВЧАННЯ НА НАСКРІЗНІЙ МАГІСТРАТУРІ

3.1. Здобувачам освіти надається можливість формування варіативної складової освітньої програми. Викладання вибіркових освітніх компонентів рекомендовано здійснювати кожен академічний рік (з 1 по 4 курс).

3.2. Здійснення процедур обрання варіативних дисциплін Здобувачами першого року навчання відмінності від загального алгоритму. Уточнення особливостей наведені в п. 3.4.

3.3. Загальний алгоритм обрання вибіркових дисциплін.

3.3.1. Формування варіативних потоків: Варіативні потоки для вибору варіативної складової формує відповідний деканат.

Якщо кількість Здобувачів на одному курсі освітньої програми менше 20 осіб, то деканату рекомендовано формувати варіативний потік об'єднанням здобувачів споріднених освітніх програм чи суміжних курсів.

Якщо Здобувачів на певному курсі освітньої програми більше 100 осіб, то рекомендовано формувати декілька потоків з врахуванням питань оптимізації.

3.3.2. Ознайомлення з дисциплінами. Здобувачі освіти мають можливість ознайомитися із анотаціями (або анотаціями та силабусами) вибіркових дисциплін на сайті Університету.

3.3.3. «Перший попередній вибір». Здобувачі мають змогу здійснити «Перший попередній вибір» шляхом голосування в Google-формах, де обирають найбільш бажані для себе 10 вибіркових компонентів для вірогідного вивчення у наступному академічному році з урахуванням передумов навчання.

Для проведення спрощення проведення першого етапу голосування в секторі факультету (на сторінці вибіркового дисциплін) кожному факультету для ОПП можна надати 20 дисциплін у формі анотацій (з цих 20 дисциплін буде визначено 10 «переможниць»). Ці 20 дисциплін складаються з двох угруповань: А і Б.

Угруповання А – дисципліни, що взагалі не мають передумов вивчення, а також дисципліни, які є загальноосвітніми й відповідають рівню сформованих компетентностей у студентів після успішного завершення ними навчання на 1 курсі всіх ОП. Дисципліни угруповання А кожен інститут/факультет формує із загальноуніверситетського каталогу шляхом рішення (вибору) гарантів та директора/декана цього інституту/факультету як рекомендованих дисциплін для студентів «свого» інституту/факультету для здійснення студентами першого вибору.

Угруповання Б – це вибіркові дисципліни фахового спрямування, які як передумову зарахування мають вимогу щодо засвоєння студентами обов'язкових компонент першого курсу певних (бажано всіх) ОП факультету. Співвідносна кількість дисциплін Угруповання А і Угруповання Б не регламентується і визначається гарантами та директором/деканом. Загальна кількість дисциплін цих двох угруповань рекомендована як 20 дисциплін.

Для проведення першого етапу студентського голосування треба подати коротку анотацію вибіркового дисциплін

За результатами голосування Здобувачів встановлюють по 10 дисциплін «переможниць», які будуть викладатися у наступному академічному році на кожному варіативному потоці. Це ті 10 дисциплін, які набрали більшу кількість голосів здобувачів освіти кожного варіативного потоку.

3.3.4. «Остаточний вибір». Здобувачі ознайомлюються з силабусами та здійснюють «Остаточний вибір» шляхом другого голосування в Google-формах, де обирають для себе 5 вибіркового дисциплін для особистого вивчення у наступному навчальному році, з урахуванням передумов зарахування на дисципліну. У форму для повторного голосування вносяться 10 дисциплін - «переможниць». Кожен студент буде зарахований лише на 5 з цих 10 дисциплін у наступному академічному році відповідно до свого вибору, що й буде формуванням його індивідуальної освітньої траєкторії.

Дисципліни виставляють у розклад. З метою оптимізації чисельності здобувачів освіти, які вивчають одну і ту ж саму компоненту (дисципліну) на різних варіативних потоках, при складанні розкладу враховують можливе поєднання варіативних потоків у певні періоди, наприклад для читання лекцій.

3.3.5. «Корегування». Здобувач освіти має право обрати дисципліну іншого потоку (змінити вибір) за умови виконання передумов зарахування і комплектності груп (за окремою заявою за погодженням директора/декана) у тижневий термін після остаточного голосування.

3.3.6. Після встановлення результатів остаточного голосування і корегування списків, студенти подають декану заяви про обрані ними дисципліни з проханням включити ці дисципліни до свого індивідуального плану. Ця інформація дублюється кураторами груп. Повторне обрання для вивчення однієї й тієї ж самої дисципліни не допускається.

3.4. Здійснення процедур обрання варіативних дисциплін Здобувачами першого року навчання бакалаврського освітнього рівня, і першого року навчання на наскрізній магістратурі.

Здобувачі освіти рівня «бакалавр» або «магістр» наскрізної магістратури першого року навчання в Університеті «Перший попередній вибір» (див. п. 3.3.3.) не роблять. Але таким здобувачам на першому «лекційному» тижні 1 семестру в вересні надається можливість обрати 5 вибіркових дисциплін з тих 10, які включені до робочого навчального плану – «остаточний вибір». Включення до робочого навчального плану 10 дисциплін відбувається в результаті узгодження директором інституту/деканом факультету та гарантом (гарантами) відповідних освітніх програм їх переліку. Для здобувачів освіти, які починають навчання на освітньому рівні «бакалавр» на базі ступеня «молодший бакалавр» чи «молодший спеціаліст» вибір здійснюється з тих 10 дисциплін, які включені до відповідного робочого навчального плану відповідного курсу в результаті попереднього голосування студентів того ж потоку.

При здійсненні вибору також враховуються передумови зарахування та питання оптимізації варіативних потоків.

Для здобувачів першого року навчання зазначених рівнів «корегування» не передбачене.

3.5. Деканати здійснюють запис студентів у групи для вивчення компонент вільного вибору згідно поданих заяв у терміни:

- протягом перших 4 робочих днів поточного навчального року студентів – для здобувачів I року навчання на поточний навчальний рік;
- до 31 березня поточного навчального року – для здобувачів на наступний навчальний рік.

3.6. Заяви студентів щодо вибіркових дисциплін, включених до індивідуальних планів, зберігаються в деканаті не менше ніж один рік.

3.7. Якщо студент із поважної причини не зміг записатися (подати заяву) для вивчення вибіркових дисциплін вчасно, але приймав участь у голосуванні, він, надавши відповідні пояснювальні документи, звертається до декана із заявою для запису на вивчення обраних ним дисциплін. Студент, який знехтував своїм правом вибору і не приймав участь у голосуванні, зараховується деканатом у групи для вивчення тих дисциплін, які вважаються базовими для його спеціальності, або з міркувань оптимізації навчальних груп і потоків.

3.8. Студент в односторонньому порядку не може відмовитись від вивчення запланованої дисципліни. Самочинна відмова від запланованої дисципліни тягне за собою академічну заборгованість. Внесення в

індивідуальний навчальний план додаткових навчальних дисциплін без погодження гаранта і директора/декана не має юридичної сили. Вивчені таким чином курси не зараховуються.

3.9. Копія розпорядження по факультету (інституту) про вивчення вибіркового дисциплін надається до навчального відділу для складання та затвердження робочих навчальних планів, врахування в розрахунку навчального навантаження відповідних кафедр на навчальний рік та в розкладі занять.

3.10. Розклад занять формується з урахуванням необхідності забезпечення права Здобувача на вивчення дисциплін вільного вибору в час, що не співпадає з розкладом занять за обов'язковими компонентами чи іншими вибічковими компонентами на одному варіативному потоці.

В п'ятницю обов'язкові компоненти, як правило, не викладаються. Одна вибіркова дисципліна викладається три тижні поспіль. Рекомендоване наступне викладання вибіркового дисциплін: 1-2 пари в четвер та 4-3 пари в п'ятницю три тижні поспіль.

Одна вибіркова дисципліна за умови загального обсягу 3 кредити (90 годин загального навантаження) передбачає 30 аудиторних годин: як правило 12 годин лекцій та 18 годин практичних занять, та складання заліку.

4. ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ВИБІРКОВОЇ СКЛАДОВОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ РІВНЯ МАГІСТР (НА БАЗІ БАКАЛАВРА) ТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ НАСКРІЗНОЇ МАГІСТРАТУРИ V І VI КУРСІВ НАВЧАННЯ

Процедури обрання вибіркового компонент варіативної складової освітніх програм магістратури (на базі бакалавра) та V і VI курсів наскрізної магістратури аналогічні прописаним у розділі 3. Графік викладання вибіркового компонент встановлюється деканатом за поданням гаранта освітньої програми та при узгодженні з керівником навчального відділу. Встановлений графік викладання вибіркового компонент повинен забезпечувати свободу вибору для здобувачів освіти щодо права обирати дисципліни інших потоків, курсів та освітніх програм.

Особливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти освітнього рівня Магістр

Загальні вимоги та поняття:

- 1. Вибіркові компоненти повинні складати не менш ніж 25% від загального обсягу ОП.

- 2. Вибір— стадія волі, що має на увазі селекцію однієї з двох або більше альтернатив, інколи після періоду обмірковування. Рекомендовано 3 альтернативи.
- 3. Освітні програми магістерського рівня часто насичені практикою та виконанням кваліфікаційної роботи, тому мають скорочені навчальні семестри, що ускладнює застосування універсального підходу. Тому повноваження та відповідальність за вибір методу формування індивідуальної освітньої траєкторії та здійснення цього процесу концентрується на гарантові та членах груп удосконалення ОП та деканатах.
- 4. Пули дисциплін для здійснення вибору здобувачами освіти при кожному варіанті формування вибіркової складової (далі буде представлено два) можуть розроблятися на рівні факультету.
- 5. Рекомендовано в пули включати як дисципліни фахового, так і загальноосвітнього спрямування.

Варіанти формування Індивідуальної освітньої траєкторії

I. ТОТАЛЬНА ВИБІРКОВІСТЬ.

По аналогії з рівнем бакалавр формування Індивідуальної освітньої траєкторії здійснюється через двоступеневе голосування студентів: перше голосування (сигнальне) проводиться на останньому (4 курсі) курсі навчання здобувачів на рівні бакалаврат. Студенти обирають увесь обсяг варіативної складової (рекомендовано 24 кредити для освітніх програм з 90 кредитами загального обсягу) для вивчення в магістратурі.

Дисципліни розподіляються по семестрах з урахуванням забезпечення здобувачам освіти доступу на кожен освітній компонент (дні вибіркового дисциплін аналогічно рівню бакалаврат). Може бути передбачений семестр для вивчення вибіркового дисциплін.

На прикладі вибіркової складової у 24 кредити: для вибіркового компонент по 3 кредити це 8 дисциплін. До розкладу будуть внесені 16 дисциплін- «переможниць» сигнального голосування протягом трьох семестрів навчання. Як приклад по 3 у першому та другому семестрі та 10 у третьому семестрі (третій семестр 12 тижнів – семестр повністю вибіркового дисципліни).

- **II. СТРУКТУРОВАНА ВИБІРКОВІСТЬ.**

У навчальний план закладається структурне співвідношення вибірових компонент, наприклад 24 кредити здобувач формує по схемі 3 кр.+ 3 кр. +4 кр. + 4 кр. + 4 кр. + 6 кр. (6 кр. – це максимум). Тобто студенту пропонується структура 3:3:4:4:4:6. Цю структуру визначають члени групи удосконалення ОП на чолі з гарантами ОП при погодженні з деканом. Для кожної ланки структури надаються альтернативи вибору (рекомендовано по три). Здобувачі освіти здійснюють вибір в межах альтернативних дисциплін цих структурних ланок.

У розклад альтернативні дисципліни однієї структурної ланки ставляться паралельно.

5. ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ВИБІРКОВОЇ СКЛАДОВОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Вибіркова складова освітньо-наукових програм третього освітньо-наукового рівня має за обсягом відповідати чинним вимогам. За змістом вона має враховувати як загальну підготовку, так і фахову. Фаховий вибіровий блок має формуватися зокрема з урахуванням сформованих в університеті за відповідною спеціальністю наукових напрямів з метою задоволення наукових потреб та інтересів здобувачів наукового ступеня відповідно до напрямку наукового пошуку та теми дисертаційної роботи.

6. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Зміни та доповнення до даного Положення вносяться та затверджуються Вченою радою Університету в тому ж порядку, що й саме Положення.

РОЗРОБНИКИ:

*ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПОРЯДОК ОБРАННЯ ЗДОБУВАЧАМИ ОСВІТИ
ВИБІРКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У ДЕРЖАВНОМУ
БІОТЕХНОЛОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ / Ю.О. Васильєва,
А.І. Дидикіна // Державний біотехнологічний університет. –
Харків: РВВ ДБТУ, 2024 р. – 10 с.*